

Antropologia mediów

Wykład III

Krzysztof Gajewski
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 4 listopada 2021

Spis treści

1	Nowe media — termin i definicje	2
2	Nowe media — przykłady	2
3	Reakcje na nowe medium	3
4	Nowe media i panika	3
5	Marshall McLuhan i prawa mediów	3
6	Literatura	4

---

1 Nowe media — termin i definicje

Co to są nowe media?

Maryla Hopfinger, Nowe media

- radio, długogrająca płyta, kasety magnetofonowa, telewizja, wideo, krążek CD, komputer, Internet, fotografia, fonografia, film
- immanentny związek z maszyną, która jest niezbędna do wyprodukowania przekazu

Lev Manovich, Język nowych mediów

- „witryny WWW, wirtualne światy, wirtualna rzeczywistość, multimedia, gry komputerowe, interaktywne instalacje, animacje komputerowe, cyfrowe wideo, kino i interfejs człowiek-komputer”
- „nowe media są wynikiem przecięcia się dwu odrębnych procesów: historii technik obliczeniowych i historii technologii medialnych”

2 Nowe media — przykłady

„nowy” — termin względny

- pismo za czasów Platona (Fajdros)
- kodeks w czasach wczesnego chrześcijaństwa
- druk w Renesansie (W. Hugo, Katedra Notre Dame: „To zabije tamto!”)
- stalówka w latach 60. XIX w. (W. Gomulicki, Wspomnienia niebieskiego mundurka)
- telegraf (1830., Tom Standage, The Victorian Internet)
- kino w pocz. XX w.
- radio i telewizja w poł. XX w.
- długopis w latach 80. XX w. (Z. Herbert, Elegia na odejście pióra atramentu lampy)
- obecnie: internet, telefonia?

---

3 Reakcje na nowe medium

Marshall McLuhan

- „Schizofrenia może być nieuchronnym skutkiem piśmienności”
- „Dlaczego członkowie społeczeństw niepiśmiennych nie mogą oglądać filmów lub zdjęć bez ćwiczenia tej umiejętności?”,
- „Afrykańska widownia nie potrafi wobec filmu przyjąć naszej roli biernego konsumenta”
- „Nie jesteśmy lepiej przygotowani na zderzenie z radiem i telewizją w naszym środowisku piśmiennym niż plemienny mieszkaniec Ghany na zderzenie z kulturą pisania i czytania, która wyrывa go z jego świata wspólnoty i wrzuca w świat indywidualnej izolacji”

4 Nowe media i panika

- mit paniki na premierze „Wjazdu pociągu na stację w La Ciotat” braci Lumière¹
- mit paniki po emisji audycji radiowej Orsona Wellesa pt. „Wojna światów”

5 Marshall McLuhan i prawa mediów

1. Co nowe medium wzmacnia, nasila, umożliwia bądź przyspiesza? (enhances)
2. Co zostaje odrzucone albo zanika za sprawą nowego medium? (obsolesces)
3. Co z tego co zanikło kiedyś powraca za sprawą nowego medium? (retrieves)
4. W jaki sposób nowe medium może odwrócić swoje pierwotne cechy po rozciągnięciu do granic możliwości? (reverses)

Zasada lustra wstecznego

- zasada lustra wstecznego (samochód — powóz bez koni, komputer — mózg elektryczny)

---

¹Martin Loiperdinger, Bernd Elzer, Lumière 's Arrival of the Train: Cinema's Founding Myth

---

6 Literatura

1. Maryla Hopfinger (red.), Nowe media w komunikacji społecznej w XX wieku. Antologia, Oficyna Naukowa: Warszawa 2005.
2. Lev Manovich, Język nowych mediów, przeł. Piotr Cypriański, Warszawa 2006.
3. Marshall McLuhan, Zrozumieć media. Przedłużenia człowieka, przeł. Natalia Szczuka, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 2004.
4. Marshall McLuhan, Quentin Fiore, The Medium Is the Massage: An Inventory of Effects, Penguin Books, Londyn 1967.
5. Martin Loiperdinger, Bernd Elzer, Lumiere's Arrival of the Train: Cinema's Founding Myth, "The Moving Image", Volume 4, Number 1, Spring 2004.